

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andrei Șaguna
 APARE SĂPTĂMÂNAL

2 ex. (Of.)
 Asociațiunea pentru literatura română și
 cultura poporului român

Str. Șaguna 8

Sibiu

Abonamentul:
 Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni
 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. —
 Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe
 se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu,
 strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se
 refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiilor
 un gir pe 6 Lei pentru odată, dacă se publică
 de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiile
 se adresează **Administrației** ziarului Telegraful
 Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Nr. 13.831/1941 Prez.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al Arhiepiscopiei ortodoxe române
 de Alba-Iulia și Sibiu și Mitropolit al Românilor ortodocși din Ardeal, Banat,
 Crișana și Maramurăș

*Iubitului cler și popor: Har și milă dela Dumnezeu Tatăl
 și dela Domnul nostru Iisus Hristos.*

„Cuvântul lui Dumnezeu nu poate să fie legat”. (II Tim., 2, 9).

Iubiții mei — fii suflatești,

Acest adevăr l-a scris marele
 Apostol al neamurilor pe când se
 găsea în închisoarea din Roma din
 pricina râvnei sale întru propovă-
 duirea Evangheliei mântuitoare a
 Domnului și Mântuitorului nostru
 Iisus Hristos. Cât de mult suferea
 acest neînfricat crainic al Domnului
 să nu poată cerceta comunitățile
 creștine întemeiate de el și să nu-și
 poată împlini mai departe marea
 misiune de răspândire a cuvântului
 dumnezeesc, cu care își simțea una
 întru ea sa ființă. Dar și în această
 stare sufletească în care se găsea din
 pricina lanțurilor în cari era legat,
 el avea mângâierea că, oricare ar fi
 soarta sa personală, „cuvântul lui
 Dumnezeu nu poate să fie legat”.
 El se convinsese și simțise cutremu-
 rător în însăși ființa sa adevărul, că
 nu este putere pe lume care să
 fie în stare să încătușeze cuvântul
 Domnului. Când prigonia biserica
 lui Dumnezeu, minunea de pe dru-
 mul Damascului l-a silit să vadă că
 în cuvântul Domnului este o putere
 ce sparge toate îngrădirile și spul-
 beră toate vrăjmășiile și nimic pe
 lume nu-i poate sta împotriva. Acea-
 stă putere l-a trântit și pe el la pământ
 și din cel mai nedomolit pri-
 gonitor l-a schimbat în cel mai în-
 focat propovăduitor al lui, cutree-
 rând lumea în lung și în lat pentru
 a-l sămăna în toate părțile. Iar acum
 când, la bătrânețe adânci, se afla în
 închisoare din cauza acestei iubiri
 a cuvântului dumnezeesc, pe lângă
 toată marea și singura lui întristare
 că nu-l poate propovădui mai de-
 parte, avea și mângâierea neclăti-
 nată că acest cuvânt nu poate fi
 închis de nimeni pe lume.

Dragilor mei,

Cu cât se împotrivesc lumea
 aceasta mai mult cuvântului Dom-
 nului, cu atât el își arată mai înve-
 derat puterea sa biruitoare. Nenu-
 mărați și vajnici prigonitori au în-
 cercat să-i pună zăgaz, dar el a ră-
 sbit prin toate piedecile. Și astfel
 s'a răspândit lumina lui, adevărul
 lui, sfințenia și puterea lui pe la
 toate neamurile până la marginile
 pământului, încât nu este popor la
 auzul căruia să nu fi răsunat și să
 nu fi reperat biruințe.

Tăria acestei puteri netăgăduite
 a cuvântului Domnului am simțit-o
 în săptămânile trecute din nou toți
 vlădicii Ardealului (căci împreună

cu mine au fost Prea Sfinții Lor
 Episcopii: Andrei Aradului, Vasile
 al Timișorii, Nicolae al al Oradiei-
 Beiușului și Veniamin al Caransebe-
 șului), și un număr de 53 de preoți
 cari ne-am îndreptat pașii spre me-
 leagurile scumpei noastre Basarabii,
 desrobită de curând de sub stăpâ-
 nirea celor fără Dumnezeu. Au în-
 cercat dușmanii Celui ce s'a supt pe
 cruce din iubire pentru oameni, să
 înăbușe cuvântul lui Dumnezeu în
 acea parte a pământului strămoșesc,
 să sdrobească din sufletul fraților
 noștri credința prin care a trăit nea-
 mul nostru dela clănie și până azi.

Dar încercarea lor s'a isbit de
 împotrivirea neînduplecată a fraților
 noștri și de puterea cuvântului
 dumnezeesc sălășluit în ei. Ne-am
 convins despre aceasta și ne-a cople-
 șit tăria cu care au rămas ne-
 abătuți și întemeiați în credința lor
 străbună cu toate mijloacele înfri-
 coșătoare întrebuintate pentru a
 smulge din inima lor alipirea la
 Dumnezeu.

De aceea, pe lângă cuvântul
 cald de frățesc și creștinesc salut
 ce li l-am dus din partea clerului
 și a poporului nostru din Ardeal,
 i-am laudat pentru păzirea bărbă-
 tească a credinții lor și a noastră și
 i-am mângâiat pentru toate suferin-
 țele și încercările prin cari au trecut.
 Le-am spus că am mers la ei să le
 ștergem lacrimile cari le-au muiat
 obraji și sufletele un an întreg și
 să mulțumim împreună cu ei lui
 Dumnezeu că le-a hărăzit și lor și
 nouă de-a ajunge la fericita zi a li-
 bertății. Am înălțat rugăciuni către
 Dumnezeu la altarele lor unde s'au
 păstrat, sau în preajma fostelor alt-
 tare dărmate de urgia nebună a
 foștilor stăpânitori, ca să ajute nea-
 mului nostru să iasă în întregime
 fericit din învălmășeala în care se
 sbate lumea și să fie ferit de pri-
 mejdii viitoare. Am făcut cereri
 pentru biruința oștirii noastre viteze
 ce luptă pentru dreptatea și viața
 neamului. Nu voi uita sfințele Li-
 turghii ce le-am făcut în sfânta mână-
 stire Curchi, la sărbătoarea Na-
 șterii Precești și în cetatea Orhe-
 iului în ziua sfintei Cruci în bise-
 rica zidită de Voivodul Vasile Lupu
 al Moldovei, cum și în frunțile
 comune: Grătiești, Răzeni, Vornice-
 ni, Chiperceni, Onițcani, Perese-
 cina, înaintea unor mulțimi de po-
 por atât de mari, încât nu încăpea

în biserici și a trebuit să-i vorbesc
 adeseori în curtea bisericilor ca să
 audă toți. La sfințele slujbe ce le-am
 săvârșit vlădicii și preoții din mi-
 siune în toate județele Basarabiei,
 în peste șase sute de comune și în
 propovăduirea noastră creștină și
 românească am fost primiți cu deo-
 sebită dragoste, cu însuflețire cu-
 rată și cu lacrimi de bucurie de tot
 poporul basarabean, care după un
 an de suferință și de încătușare a
 credinței sale, a înțeles și mai mult
 ce binefacere e să fii sub stăpânirea
 Țării tale, să te bucuri de liberta-
 tea națională care îți îngăduie să-ți
 dezvolti toate însușirile și virtuțile
 tale firești și să te poți aduna la al-
 tarul bisericuțelor tale pentru întă-
 rirea sufletului, ca să biruiască nă-
 păstuirile ce vin să te încerce.

Vă aduc acum din partea lor,
 iubiții mei, răspunsul frățesc de mul-
 țumire pentru salutul ce li l-am dus
 din partea voastră. Ei se simt una
 cu noi, precum ne simțim noi una
 cu ei. În vinele lor curge același
 sânge, de pe buzele lor sboară cu-
 vântul același dulce graiu româ-
 nesc, în piepturile lor inima bate la
 fel cu a noastră. Ne-au dat asigu-
 rarea că atunci când va bate ceasul
 ne vor întinde și ei mâna de ajutor
 pentru desrobirea jumătății robite
 a scumpului nostru Ardeal.

Numai două momente mai grăi-
 toare vreau să desprind din lucra-
 rea noastră de propovăduire cre-
 ștină și românească pe acele melea-
 guri, spre a vi le înfățișa acum, iu-
 biții mei. Afându-ne în acele locuri
 am ținut de datoria noastră să ne
 ducem la mormântul unui mare mi-
 tropolit al Basarabiei *Gavril Bănu-
 lescu*, fiu al Ardealului din părțile
 Bistriței, care acum un veac și mai
 bine, pe când Basarabia a căzut
 prima dată sub jugul rusesc și-a lă-
 sat locurile de naștere și s'a dus să
 stea lângă sufletul poporului basa-
 rabeian pentru a-l întări și mângăia
 în încercarea sa. Ne-am închinat la
 mormântul lui și i-am dus cuvânt
 de recunoștință pentru credința lui
 cea mare și pentru dragostea de
 frații năpăstuiți, care l-a făcut să
 se ducă să împărtășească soarta
 lor. Din mormântul lui dela mână-
 stirea Căpriană, de pe malul Ni-
 strului, străjuște în fața lui Dum-
 nezeu și a oamenilor drepturile și
 hotarele dinspre Răsărit ale neamu-
 lui nostru.

Din Basarabia am trecut și din-
 colo de Nistru la frații români de
 acolo cari de 24 ani n'au mai auzit
 slujba dumnezească. Bisericiile sunt
 sau dărmate la pământ sau prefă-
 cute în grajduri, magazii și localuri
 de petreceri. Dar și sub această
 grea și îndelungată prigoană, poporul
 și-a păstrat în tainițele sufletului în-
 treaga credință în Dumnezeu. S'au
 rugat oamenii în casele lor, în lăun-
 trul sufletului și Dumnezeu i-a ascu-
 tat, aducând mai curând de cât se

putea aștepta timpul în care îl
 mărturisă iarăși deschis și fără teamă.

Am sfințit dincolo de Nistru
 cea dintâi biserică reclădită după
 alungarea bolșevicilor. E biserica
 din *Sucleia*, sat curat românesc de
 vre-o mie de familii, așezat lângă
 Nistru la câțiva kilometri spre
 miază-zi dela orașul *Tiraspol*. Am
 auzit cu acest prilej cum s'a păstrat
 credința pe altarul sufletului popo-
 rului ca o putere mai presus de
 lume ce nu poate fi sdrobită de
 nimic. A alergat la această sărbă-
 toare toată lumea din satele din jur
 câtă a putut afla despre praznicul
 ce avea să se întâmple. Cu lacrimi
 pe obraji au urmărit credincioșii tot
 timpul această sfântă liturghie, cea
 dintâi pe care o auzeau după 24 de
 ani. A fost o adevărată cutremurare
 religioasă. Par'că ieșise biserica pri-
 melor veacuri din catacombe, din
 ascunzătorile ei de sub pământ. Se
 îngrămădeau toți să se atingă de
 vestmintele arhierestii, să sărute cru-
 cea, Evanghelia.

După Sf. Liturghie le-am slujit
 un parastas pentru toți morții lor.
 A fost o mulțumire de nedescris.
 Câți morți scumpi n'au avut într'un
 sfert de veac, câte rudenii ucise de
 regimul de prigoană al bolșevismu-
 lui, fără să fi avut măcar mângă-
 ierea de-a face prin preot o slujbă
 de pomenire pentru ei? Și acum
 toată dorința lor se stămpăra. Nu
 voi uita nici când icoana acestor su-
 flete de credincioși cari-și primeau
 în sfârșit hrana după care atâta au
 flămânzit.

Și ne-am zis văzându-i: Când
 te vei întoarce acasă spune credin-
 cioșilor din Ardeal că prin nimic
 nu poate fi mulțumit sufletului omu-
 lui și al poporului ca prin credință.
 Spune tuturor fiilor Bisericii din
 Ardeal să-și întărească credința,
 să-și încălzească și mai mult rugă-
 ciunea de mulțumită către Dumnezeu
 că i-a ferit de asemenea încercări,
 să-și învioreze iubirea față de Dum-
 nezeu și de aproapele, căci acestea
 formează chiagul care leagă pe om
 de om într'o frăție ce nu poate fi
 biruită de nici o durere.

După asemenea bucurii duhov-
 nicești, după ce preoții noștri au
 botezat sute de copii rămași nein-
 creștinați sub stăpânirea păgână,
 ne-am întors la Chișinău, unde fă-
 cusem cea dintâi sfântă liturghie în
 ziua sosirii noastre acolo, în cate-
 drala cea mare, căreia i-au dat foc
 bolșevicii la retragerea lor. Intre
 zidurile ei afumate și sub cupola
 prin care se vedea cerul, am cuvân-
 tat cu multă mișcare a inimii po-
 porului adunat în mare număr. P.
 S. Episcop *Efrem* de acolo, acum
 când eram gata de plecare spre
 casă ne-a dăruit ca o amintire pen-
 tru călătoria și lucrarea noastră în
 Basarabia o prea frumoasă icoană
 a Maicii Domnului. Ei o numesc
 „Maica tuturor celor scârbiți”, căci

ochii ei sunt plini de lacrimi pentru suferințele și pentru păcatele oamenilor. În cântări și rugăciuni ea a fost dusă la gară, iar ajungând în Sibiu a fost adusă cu aceeași cinste în catedrala noastră. Ea va sta aci ca o amintire a suferințelor prin cari au trecut frații noștri basarabeni și a drumului pe care plini de dragoste l-am făcut îndată după desrobirea lor la ei.

Mai amintesc că am dus cu noi de aici din Sibiu, un vagon plin cu cărți, cărți de rugăciuni și alte cărți de zidire sufletească dintre cari unele ne-au fost încredințate spre a le împărți din partea societății noastre „Astra”, apoi mii de cruciulițe și iconițe pe cari le-am împărțit peste tot locul. În cutreerările noastre am vizitat pretutindenea pe iubiții noștri ostași răniți prin spitale. Unde am întâlnit pe drumuri regimente întregi de ostași m'am oprit la ei, le-am făcut rugăciuni, le-am cuvântat, le-am împărțit cărți de rugăciuni și cruciulițe în număr mare și le-am împărțit binecuvântări ca să le ajute bunul Dumnezeu în lupta lor.

Deosebit de mare a fost bucuria mea de a fi întâlnit în ținutul dela Nistru pe viteazul nostru mareșal Ion Antonescu, Conducătorul statului, plin de încredere în izbânda gândurilor mărețe și a planurilor de fericire pentru neamul românesc; iar la Comandamentul oștirii am alergat să duc binecuvântările Bisericii Generalilor noștri cari au comanda acolo la front. Dumnezeu să le ajute în lupta cea sfântă pentru Cruce și Țară!

Am ținut să vă înfățișez pe scurt, iubiții mei, icoanele și gândurile cu cari ne-am întors din misiunea noastră. Eram dator să o fac pentru că vă mulțumesc tot odată pentru rugăciunile cu cari ne-ați însoțit Voi, dragii mei, ca drumul nostru să fie încununat cu cât mai frumoase izbâni.

Rog pe bunul Dumnezeu să facă să rodească în viața creștină a Basarabiei sămânța aruncată de noi cu dragoste. Il rog să ajute întregului neam românesc să vadă împlinindu-se cu un ceas mai de vreme dorința lui arzătoare după libertatea fraților ce se mai găsesc încă în robie. Și atunci vă voi face tot din acest loc invitarea să mergem în număr cu mult mai mare cum învănt de mângăiere la ei, ca să ne bucurăm împreună de ziua pe care ne-o va da Domnul. Acum le trimitem gândul, inima și nădejdea noastră neclintită că nu va mai trece mult până atunci.

Domnul este cu noi și vrea să fie cu noi într-o țară mare, care să se întindă până unde răsună graiul nostru și credința noastră străbună, în care Il vom lauda în veacuri nesfârșite.

Cu bucuria părintească de a mă fi întors cu bine acasă și în mijlocul iubitei mele turme credincioase, împărțându-Vă arhierestile Mele binecuvântări, am rămas

Sibiu, la 28 Septembrie 1941
al Vostru al tuturor de tot binele voitor

(ss) **NICOLAE**
Arhiepiscop și Mitropolit

Facultatea teologică din Iași trece la Cernăuți, contopindu-se cu facultatea de teologie ce funcționase, anul acesta, la Suceava. Cursurile încep la Cernăuți în 1 Noembrie 1941. Studenții sânt obligați să stea în căminul întreținut de mitropolia Bucovinei. — Universitatea cernăuțeană s'a desființat, — patrimoniul ei urmând să treacă asupra universității din Iași și a politehnicei Gh. Asachi.

Pe seama ostașilor. Ținând seamă de apropierea iernii, Marele Stat Major a hotărât să se îngăduie publicului să expedieze ostașilor de pe front colete cu efecte de eamnă, care nu vor trebui să depășească greutatea de 5 kgr și nu vor cuprinde alceva, decât efecte de îmbrăcăminte de eamnă. Efectele se pot trimite chiar de pe acum.

A călcat sănătos

Cine? Inalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Nicolae.

Cum așa? Apoi iată cum: Pășind cu însoțirea sa de vlădici și preoți în țara cucerită de bolșevici, lumea mai întâi a privit întrebătoare: Ce să fie aceasta? Dar iute și-a dat seama că aici e un îmbold vrednic și sănătos, pentru că îndată s'a chibzuit că e bine să facă la fel.

În adevăr, cum să stai în nelucrare, atunci când s'a petrecut o faptă fără seamăn? Dacă am putut smulge pământul nostru din ghiara fiarei care umblă să înghită — pe nemistuite, acum trebuie să tămăduim pământul acesta de toate otrăvurile pe care le-a vărsat asupra lui. Trebuie să-l curățim de toate surzienile rele care ar putea crește din sămânța semănată de el, cum și să mângăiem sufletele toropite de blestemul celor fără-de-lege.

A face astfel e un gând cum nu se poate mai luminat și mai cinstit. Bine că Dumnezeu a dat în minte Mitropolitului Nicolae să pornească la o faptă atât de măreață și sfântă. Numai de s'ar porni și altă lume pe aceeași dără, pentru că șivoiul pornit să nu se mai oprească.

Dar s'a mai apucat cineva să facă la fel?

Da, s'a apucat. Mitropolitul Nicolae încă nu apucase a se întoarce acasă, când a pornit într'acolo Vlădica Grigorie dela Huși. Prea Sfinția Sa a venit cu 12 preoți și a împănât câteva sate cu slujbele lor. Am întâlnit cete din ei de mai multe ori în Tiraspol.

Vlădica Grigorie a slujit în însoțirea Mitropolitului Nicolae la sfântirea bisericii din Suceia lângă Tiraspol. În același timp, preoții săi lucrau pe aiurea. Aveau însă acestea să se isprăvească aici? Nu, ci sămânța cea bună încolțește mai departe.

Zilele acestea am întâlnit pe Principesa Alexandrina Gr. Cantacuzino, care mi-a spus:

— Vino Duminecă la 4 la Societatea noastră în Calea Moșilor! Vin acolo și mulți preoți ca să ne sfătuiți. Vreau să fac ce a făcut Mitropolitul Nicolae.

Vreau să plec peste Prut și Nistru cu o ceată de preoți și să facem acolo propovăduire creștinească.

Ei, ce înseamnă aceasta? Nu-i așa că Mitropolitul dela Sibiu a călcat sănătos?

Nici vorbă. Numai până ce lumea și-a dat seama ce înseamnă fapta Mitropolitului. Acum dăra s'a pornit și cine știe unde se va oprî? Poate de aici se va naște o lucrare statornică de mergere peste Prut și Nistru, pentru a întări cugetele.

Dă Doamne! Mitropolitul a călcat sănătos. Să ne lăudăm cu fapta sa!

Arhim. SCRIBAN

La ostașii răniți dela spitalul militar „Regina Maria” din Bran

Castelul regal din Bran, situat pe înaltă stâncă, este mărturia unor vremuri de mult apuse. Renovat de neuitata Regină Maria, cuprinde în interior obiecte de artă, unele religioase, strânse de augusta suverană.

După moartea Reginei, care lasă bisericii noastre din Bran-Poarta și celei dela Balic câte 10.000 lei, castelul devine proprietatea Domniței Ileana, care urmând pilda mamei sale, donează bisericii noastre din Poarta o sfântă cruce pictată, în valoare de 8000 lei. Pomenile și parastasele, pentru augusta mamă, le-a făcut după cum se obișnuiește în parohia noastră. Micii prințșori, când observă că este slujbă, intră în biserică și se așează frumos în genunchi.

Dacă Regina Maria, părtașă la suferințele neamului din trecutul război, a fost socotită „Mama răniților”, Domnița Ileana, și-a însușit această creștinească îndeletnicire, și, sub patronajul său și în castel, s'a înființat în prezent spitalul militar. — Sosind primul transport de răniți, parohul locului i-a cercetat împărțindu-li-se cărți de rugăciuni pentru ostași, trimise de I. P. S. Mitropolit Nicolae, Răniții, făcându-se sănătoși, au cerut să fie spovediți și împărțșiți.

Venind, în vizitație canonică, P. C. S. părintele protopop, V. Stoicanea, a sfătuit pe preoți, să facă un Sf. maslu la răniții dela spitalul „Regina Maria” din Bran.

FOIȘOARA

Un luptător bucovinean: Alec Hurmuzachi

(4) de ROMULUS CÂNDEA
profesor universitar
(Sfârșit)

Dar „Bucovina” avea dușmani aprigi în Moldova, nu numai pe Mihai Sturza, ci și pe agenții consulari ruși cari interveneau neconținți împotriva atitudinii ziarului. Autoritățile austriace trimisese lui Alec Hurmuzachi avertisment („Warnung”), invitându-l să nu se mai ocupe atâta de Principale. „În loc de a ne mulțumi — scrie indignat Alec, la 1 Mai 1850 lui Baritiu — pentru că cercăm de a întâmpina Moscalismului în aceste țări, îți vin dobitocii și opresc să le descoperi intrigele Moscalilor”.

Pe lângă primejdia venită din partea oamenilor, gratificați cu numele de animal atât de sugestiv, se mai adaugă altele. Limba pumnulizată nu era mijlocul cel mai eficace de răspândire, abonamentele devin mai rare sau nu se plătesc. De altfel guvernul austriac nu putea vedea cu ochi buni un ziar care sublinia neconținți, deși sub o formă austriacizantă, solidaritatea tuturor Românilor. Astfel la 2 Octombrie 1850 Alec Hurmuzachi trebuie să închine steagul: numărul 60 este ultimul număr al acestei foi atât de importante.

IV

Pentru unire prin biserică și cultură

Idealismul care a străbătut această foaie nu l-a părăsit însă pe tânărul Hurmuzachi, atât de încercat. În activitatea sa politică, fie în dieta Bucovinei, fie în Reichsratul din Viena, Alec Hurmuzachi luptă mai departe pentru drepturile nației sale. În 1861 în preajma alegerilor pentru dieta Bucovinei Hurmuzachi cere dela alegători „să aleagă pe oricine va fi cinstit și cu cap și hotărât de a nu gândi la altceva decât la binele nostru obștesc”. Acest program s'a trudit prin toate mijloacele să-l realizeze. El nu măgulea pe alegători, nu-l inducea în eroare, fiindcă era

onest, nu-i cruța, fiindcă era prea sincer. Mai presus de vot, de demnități și alte treburi de acestea deșarte și trecătoare, Alec Hurmuzachi cerea dela toți să-și iubească peste toate bunurile materiale și spirituale: limba și credința, tradiția și istoria, virtuțile și datinile, datorile și drepturile — mai presus de viață!

De aceea dânsul a și fost unul din cei mai însuflețiți luptători pentru o unire, măcar în domeniul bisericii, cu românii din Transilvania. Pentru Hurmuzachi Șaguna era omul providențial în această privință. „Ce face Șaguna il întreba — cum a văzut — Alec Hurmuzachi pe Baritiu. Și ceilalți fruntași din Bucovine se întrebau tot așa. Pentru toți acești fruntași crearea unei mitropolii comune era o cerere imperioasă, realizarea unei năzuinți firești a unuia și aceluiași neam. Printre cei dintâi luptători îl găsim pe Alec Hurmuzachi, activ, neobosit, căutând să înfăptuiască toate piedecile, crezând, cu naivitatea, — de altfel rară la dânsul — în bunăvoința circumștilor dela Viena, care n'aveau nevoie să bruseze situația și se arătau binevoitoare. Doar Hurmuzachi pe cine slujia? Când la 1861 la sinodul din Carlovăț episcopul Hacman accentuă, fără să-l fi împins nimeni dintre români la aceasta, că în Biserica din Bucovina sunt și ruteni cari ar putea cere o unire a Bisericii cu — Carlovățul, în Bucovina această atitudine a chiriarhului trebuie să fi apărut ca o încercare de șantaj asupra Transilvănenilor și Bucovinenilor cari visau unirea bisericească. De aceea Hurmuzacheștii, Petrino, Vasilco, Buchenthal — nume cu nume străin, încolo român cu cele mai curate sentimente, — făcură o nouă petiție, la 15 Martie 1862 la împăratul, cerând un mare congres bisericesc. Cauza părea câștigată.

Dar pe cât se bucurară Bucovinenii de reînființarea mitropoliei ardelenice, pe atât erau de decepționați, că ei rămăseră în afara acestei mitropolii. Lupta nu încetă însă; nu încetă nici după crearea dualismului dela 1867, a căruia primejdie o simțea cu durere crudă al ales Gheorghe Hurmuzachi. Silințele pentru un congres național-bisericesc continuă. Dar cererea fu respinsă, împăratul arătă că-și va păstra dreptul de protector al fondului bisericesc. Totuși, românii nu desarmară. În vara anului 1870 într'o mare adunare, convocată la îndemnul Hurmuzacheștilor,

se proclamă caracterul curat românesc al Bisericii din Bucovina și se cere aprobarea unui congres mixt. Alec Hurmuzachi, optimist, se bucură de această viitoare adunare ca de o „instituție națională mântuitoare.”

O adunare provizorie din Martie 1871 avea să pregătească și congresul. Alec Hurmuzachi nu l-a mai văzut; a putut muri cu nădejdea în suflet. Căci congresul nu l-au văzut nici ceilalți români. În ciocnirea de interese românești și austriace în Bucovina, cele din urmă trebuiau să birue...

În anii aceștia de sbucium, în cei din urmă ani ai vieții sale, Alec Hurmuzachi n'a pierdut din vedere interesele comune ale românismului. La 29 Septembrie (11 Octombrie) 1869 scrie din Dulcești, lui Gh. Sion, scuzându-se că n'a putut veni la București; doar s'a smuls cu de-a sila pentru 8 zile ca să asiste la dieta din Bucovina „pentru că acolo era a se trata cauza vitală pentru noi românii, umiliți, ingenușiați, reduși la disperare”.

Cât de bine li-ar fi prins românilor din Bucovina măcar un ajutor moral: „O Doamne, dacă măcar avântul unei politici naționale aici în țară/ dacă pasul sigur și determinat a unui guvern loial, amic sincer al libertății și a cauzei comune, comune tuturor Românilor adică, ar contribui a ne mai ridica nouă celor de dincolo, spiritele, a ne mai îmbărbăta inimile.”

Pentru această îmbărbătare Alec Hurmuzachi a luptat și în domeniul cultural. „Bucovina” n'a fost un organ exclusiv politic. Foiletonul ei literar poate fi luat ca model. Cel mai asiduu colaborator la acest foileton a fost marele prieten și cântăreț al Bucovinei, Vas. Alecsandri. Alt iubitor al Bucovinei, Gh. Sion, își dă și el contribuția literară. Dintre Bucovinenii cel mai important colaborator a fost vioul și talentatul preot Iacolie Porumbescu, tatăl compozitorului Ciprian. Stângăciile de limbă și, poate, un colorit prea local au făcut să fie dat uitării acest sc.itor interesant, agil și atât de plăcut naționalist. El e doar acela care s'a adresat, la 1852, Consistorului printr'o adresă scrisă cu litere latine, fapt care-l atrage aspra mustrare a episcopului Hacman, incurcat de acest îndrăzneț și neastâmpărat preot în socotelile sale mai mult

² I. G. Sbiera, Familia Sbiera, p. 243 și I. Nistor, Istoria Bisericii din Bucovina, pag. 109.

³ St. Meteu, Din relațiile și corespondența lui Gh. Sion, p. 66.

¹ Foaia Societății, A. IV 3, p. 66.

Deunăzi, preotul Ioan Budu dela Moeciul de jos și parohul locului, au săvârșit taina Sf. maslu, iar la mirulul răniților a sosit și preotul Iosif Tătulea dela parohia Predeal.

La sfârșit, preotul Ioan Budu, — refugiat dela Ocna-Dejului, cu doi copii la oaste și cunoscând în viața sa două surghiunuri ale războiului, — într-o cuvântare bine simțită, a preamărit fapta vitejească a răniților, săvârșită întru apărarea sfintei cruci și a giei strămoșești. Răniții au rămas adânc impresionați de vizita, serviciul și cuvântarea păr. I. Budu. — Pr. I. Lascu.

Sufletul basarabean

Călătoria noastră misionară în Basarabia și Transnistria, pe lângă scopul său inițial de a duce mângâiere în sufletele fraților basarabeeni, greu încercați, a avut și darul de a ne ajuta să ne apropiem de sufletul basarabean, așa de puțin cunoscut și să cunoaștem dezastrele unei stăpâniri fără Dumnezeu, despre care nu știam decât din ziare.

Am plecat în Basarabia, înalții ierarhi ardeleni cu noi umili slujitori ai altarelor, ca să ne înfrățim, noi de aici, cu cei de dincolo, și să turnăm din sufletul dărz al ardeleanului în sufletul blând al basarabeanului scânteerile unui mai cald, mai viu și mai vibrant naționalism.

Toate manifestațiile noastre, toate întâlnirile noastre au fost prilejuri alese de trăire duhovnicească, de lacrimi de bucurie și de intens simțământ național.

Și am aflat acolo frați cu inima deschisă, credincioși, evlavioși, din sufletul cărora n'a putut fi scos Dumnezeu, cu toată barbara încercare. Dar am aflat și frați de același sânge, de credință și trăire românească. Basarabeanul e altfel decât îl cunoaștem noi. În primul rând e un om bun și blând, o fire domoală și liniștită, dar o fire care simte și trăiește ce simte. O fire capabilă de sacrificiu și dăruire, cum rar întâlnești. Toată setea de bani ai nemiloșilor stăpânitori a fost satisfăcută de un popor pentru care biserica este cea mai esențială parte din viața lui. „Nu vom lăsa — cu orice preț — să ne fie închise

bisericile“, rostiau acești oameni peste care s'a abătut, ca o încercare, furtuna năprasnică de un an. Nu și-au cruțat nici boii din jug, nici pânea dela gură — și aceea puțină — numai ca sfintele lor lăcașuri de închinare să nu fie închise.

Acesta este basarabeanul: fire impletită cu misticism, cu o sete religioasă nestăpănită, cu un dor fierbinte de a se urca pe culmile alintătoare ale unei vieți spirituale mai înalte. E păcat de acest suflet, cu resurse așa de bogate, cu o bună-tate, ca întinsul cerului, că n'a fost totdeauna înțeles; ba adesea chiar a fost speculat...

Dar latura națională? Ei bine, e timpul să ne trezim și să nu mai aruncăm invective asupra unor oameni pe care îi cunoaștem dintr-o anumită oficiă, care n'a trăit niciodată aproape de sufletul blând și supus al basarabeanului, de sufletul acesta de înalte trăiri naționale.

Basarabeanul își iubește neamul. El e bun român; iar anul de groază bolșevic a sporit în el sentimentul național, așa de mult, încât sufletul lui e plin de scânteieri naționale.

Trămbiata „rezervă“ a basarabeanului noi n'am găsit-o. Și atunci e cazul să ne întrebăm: Nu cumva purtăm noi vina „rezervei“ unei populații, care aștepta altceva dela noi, decât să fie spoliată și desamăgită? Ce am făcut noi în Basarabia? Ce am făcut, de altfel, în toată țara timp de 20 și mai bine de ani? N'am, sporit oare neîncrederea și „rezerva“ noastră a tuturor față de o anumită clică?

Să știm cel puțin atât despre bunii noștri frați basarabeeni, că sunt oameni plini de evlavie, de credință în Dumnezeu, sătui până la refuz de o stăpânire barbară și străină și bucuroși de a se vedea sub scutul ocrotitor al drapelului românesc.

Acestea sânt realități incontestabile.

Rămâne să tragem toate foloasele din o mai bună cunoaștere a lor.

Pr. Ioan Chioaru

C. preoți să stea în fruntea mișcării

Oastea Domnului

austriace decât biserică. După mai bine de un deceniu dela dispariția „Bucovinei“ se înființează prin Alecu Hurmuzachi, la inițiativa profesorului I. G. Sbiera, o societate culturală, menită să strângă pe toți românii pentru răspândirea culturii naționale. Căci acesta era rostul „Reuniunii de leptură în Cernăuți“ dela 1862. Alecu Hurmuzachi, care a condus-o, îi definește astfel scopul: „Am simțit trebuința culturii, fiindcă am simțit trebuința vieții, adică a vieții cu conștiință de sine, adică trebuința ca să trăim ca acei-ce suntem și să nu ne pierdem în noianul unei mulțimi necaracterizate de indivizi“.

Această trebuință a vieții, care nu vrea să se piardă în valurile amenințătoare ale unui austriacism incolor, a făcut pe Hurmuzachi să lupte și pentru școala românească, protestând într'un memoriu, semnat și de fratele său Gheorghe și de Eugen Stârcea, la 1870, contra înființării unei școli normale austro-germane care nu ar fi alta decât un „mijloc eficace de desnaționalizare“.

Reuniunea de „leptură“ se preface la 1865 în „Societatea pentru literatură și cultura română în Bucovina“, Astra Bucovinenilor, care există și astăzi, îndeplinind în vremuri grele rosturi naționale dintre cele mai însemnate.

La această „Societate“, prezidată mai bine de un deceniu de Gheorghe Hurmuzachi, Alexandru ar vrea să introducă și un curs de Istoria Românilor, în fiecare an câte opt luni cu trei ore pe săptămână. Dar guvernul îl oprește, fiindcă astfel aceste cursuri ar — deveni școală publică!

Încă în 1849 Alecu Hurmuzachi întreba pe Barțiu, dacă Ion Maiorescu nu ar putea publica o istorie a literaturii române, împlinind astfel „cea mai urgentă și mai simțită lipsă“.⁵ Iar la 1866 cerea lui Gh. Sion portrete-litografii ale scriitorilor pentru a le arăta în Societatea pentru cultură tinerimii.⁶

Tinerimii se străduia să-i dea o aleasă educație națională, mai ales că aceasta lipsea cu desăvârșire din școală. Nimeni n'a pronunțat cuvinte atât de drepte, dar și atât de aspre, despre internaționalismul școalelor austriace. La 1868, la Societatea pentru cultură, singurul loc unde românii se mai putea simți români, Alexandru

Hurmuzachi face cel mai necruțător rechizițoriu școlii austriace. Învățământul primar este „un pur mecanism de de cea mai primitivă simplitate“. Nu există nici un plan, nici un spirit; în școala secundară nu se face istorie și educație națională. Copiii sunt izolați de părinți și de popor; li se laudă tot lucruri străine. Poporul nu are dreptul să afle „pe ce pământ și în ce parte a lumii trăiește și cine l-au născut?“ Hurmuzachi protestează contra tendinței de a face pe români să înceteze de a fi români și să devie numai acel „Mensch“ vag, obscur, internațional, fără distincție și caracter și nici măcar înzestrat cu bunurile superioare ale unei adevărate umanități.⁷ Ce ar fi zis bietul Hurmuzachi, dacă ar mai fi trăit vreo două decenii, să vadă în Bucovina, atât de scumpă lui, școli primare, cu limbă de predare în aceeași școală, austro-germano-româno-ruteano-polonă!...

Încă la un mijloc de trezire națională s'a gândit Alecu Hurmuzachi împreună cu fruntașii de atunci; la teatru. Sufletul acestei mișcări naționale — căci în vremurile acelea o reprezentare teatrală era considerată ca un triumf național, de altfel exact ca în Transilvania — era iarăși Alexandru dintre frați care scria în „Foaia Societății“: „Cu acest chip ne deprindem a fi mai mult împreună, între noi, a împărtăși aceleași mulțămiri, după cum avem poate și aceleași dureri a împărți, aceleași cugetări și îndatoriri, aceleași simpatii sante și scumpe“.⁸ Pentru aceste simpatii sfinte și scumpe boierii au strâns banii necesari; pentru aceste simpatii sfinte și scumpe, care erau mai mult decât un simplu sentiment, Alecu Hurmuzachi s'a adresat și lui Vasile Alecsandri, cerând să-l ajute la crearea unui teatru românesc la Cernăuți, căci pe această chestiune ar fi „angajată ambițiunea națională“.

Cea dintâi stagiune se deschide de compania Fanny Tardini la 1/13 Martie 1864 în „Hotel de Moldavie“. Lumea se îngheșuia în sala neîncăpătoare; boieri, burghezi, intelectuali, elevi de liceu, toți ascultau cu lacrimi în ochi o piesă, de altfel mediocră, reprezentată începându-se cu un cântec de preamărire a lui Mihai Viteazul... La 1865, 1869, 1870, 1871 companiile Pascaly, iarăș Tar-

Vizitațiile canonice ale P. S. Ep. Nicolae Colan

Pe drumul apostoliei

Cuvântul de îmbărbătare și mângâiere este purtat de P. S. Sa episcopul Nicolae Colan de astă dată în mijlocul credincioșilor din ținutul cel mai la soare-răsare.

Despre această vizitație canonică pe graniță, aflăm în Tribuna Ardealului din 14 Septembrie 1941, următoarele amănunte:

Fiind calea lungă, cu dus și întors, aproape 1000 km și comunicația anevoioasă, Prea Sfinția Sa a călătorit cu taxi de pe piață, având în suita Sa pe consilierul Laurentiu Curea și pe arhidiaconul Vasile Bogdan.

Sâmbătă în 6 Septembrie seara a sosit în frunța comună Covasna, conform programului anunțat autorităților administrative și polițienești competente. La intrarea în curtea bisericii credincioșii au primit pe P. S. Sa cu cântece religioase, cu flori și cu lacrimi de bucurie. În fruntea lor erau în odăjdii strălucitoare preoții Aurel Babiciu, Toma Sămărtean și Ioan Roman, cu Crucea și Evanghelia, pe care sărutându-le P. S. Sa a pornit pe cărarea presărată cu flori, urmat de mulțimea credincioșilor, și a intrat în biserică ce aștepta să fie sfințită, după ce a fost renovată radical în urma gravelor deteriorări ce a suferit cu ocazia cutremurului de pământ din anul trecut. S'a servit vecernia cu priveghere, după care P. S. Sa a mulțumit credincioșilor pentru frumoasa primire și s'a retras la cvartirul său din casa parohială.

A doua zi, Duminecă dim., crângul, unde locuiesc românii harnici din aceasta comună și vestită stațiune balneară, a îmbrăcat haină de sărbătoare. Din toate părțile coborau spre biserică credincioșii cucernici, îmbrăcați în frumosul și curatul lor port țărănesc. Impresionantul ceremonial al sfințirii bisericii, pontificat de P. S. Sa, a fost măreț, în deosebi din motivul, că răspunsurile liturgice au fost date unison de întreg poporul, cu mlc cu mare, frumos, duios și cu toată evlavia, sub conducerea cantorului.

La sfârșit P. S. Sa a talmăcit pericopa zilei din Epistola I a sfântului apostol Pavel către Corinteni, cap. 16, vers

13—24, care începe cu cuvintele: „*Priveghiați, stați în credință, îmbărbătați-vă, întăriți-vă...*“ și termină zicând: „*Cela ce nu iubește pe Domnul nostru Iisus Hristos, să fie anatema!*“ Bunul arhieru cu pușnicul său dar oratoriu a frământat acest aluat divin în sufletele ascultătorilor, încât drept rezultat aceștia s'au convins despre adevăr și au declarat solemn, că nu se vor mai lăsa ademeniți de cei nechemăți, cari pescuind în apă tulbure, i-au aruncat în brațele stilismului, ci se vor întoarce și deacina vor prăznuși și ei toate sărbătorile împreună cu neamul nostru întreg, așa cum dispune în această privință singura autoritate, competentă, adică Sf. Sinod al bisericii noastre autocefale.

În comuna Zabala P. S. Sa a asistat la slujba vecerniei în biserică cea veche și slabă, iar la sfârșit a predicat, dând povețe folositoare credincioșilor, cari așteaptă să primească păstor sufletesc cât mai curând, ca să poată păzi legea lor creștinească moștenită din părinți și să-și poată termina biserica cea nouă, ce se înalță măreț și va fi o podoabă a comunei.

De aci P. S. Sa a mers în frunța comună Brețcu. Aici credincioșii parohiei noastre bine consolidate deasemene au făcut o primire foarte caldă întrarea în curtea bisericii, de unde intrând în biserică veche, dar solidă, încăpătoare, frumos pictată și aprovizionată cu toate cele necesare, Prea Sfinția Sa a servit vecernia sărbătorii Nașterii Născătoarei de Dumnezeu și a rostit o predică frumoasă și instructivă, îndemnând la cinstirea Maicii Domnului, ceea ce este izvorul milostivirii, mângâierii celor ce plâng, căutarea celor pierduți, puternică și neîncetată mijlocitoare către Fiul Ei și Mântuitorul nostru. Și aici răspunsurile la slujbă le-au cântat poporul întreg sub conducerea dlui învățător-direc-tor Ganea.

Ziua următoare P. S. Sa a prăznuit sărbătoarea Nașterii Născătoarei de Dumnezeu în comuna Vâlcele, această frumoasă stațiune balneară, vecină cu comuna Araci de peste graniță, locul natal al P. S. Sale.

dini, apoi Matei Millo întâmpină aceeași binevoitoare îngrijire, același entuziasm, același săli pline, aceeași iubire și frățire. Alecu Hurmuzachi scrie și dări de seamă despre reprezentațiile teatrale. Iar T. V. Stefanelli, prietenul lui Eminescu, ne povestește în Amintirile sale că toată învățătura din cei opt ani de liceu — la 1865 Stefanelli era în clasa a șaptea de liceu — n'a avut asupra dezvoltării naționale a tinerilor o influență atât de mare ca acest teatru.

În anul morții lui Hurmuzachi e și cea din urmă stagiune teatrală cu răsnet. Lipsa de oameni de inimă, dihonă, slăbiciunea față de guvern și primejdia tot mai amenințătoare a slavizării, aduc asupra Bucovinei o toropeală care se resimte în toate domeniile.

Alecu Hurmuzachi n'a mai văzut nici zavistia, nici slăbiciunile. După o boală îndelungată, pe care căuta să o mai vindece în Italia, el moare în Neapole la 8/20 Martie 1871. Nici nu împlinise măcar vârsta de 50 de ani. Dar ce viață bogată!

Acum Gheorghe rămâne singur în luptă; Eudoxiu, ocupându-se de istorie și mai fiind într-o vreme și căpitan al țării, devine mai moderat față de tânărul revoluționar dela Viena. D. Petrino trece la 1875 în Moldova. Și cu el alții. Știrurile combatanților se răresc în chip simțitor. Vigoarei în atac îi urmează lăncezeala în apărare. Doar amintirea îi mai însuflețește pe vechii luptători pentru un ideal permanent.

Încă 17 ani după moartea lui Alexandru Hurmuzachi unul din colaboratorii săi buni și devotați, Iracle Porumbescu, scrie lui Gh. Sion: „Dela moartea lui Alecu Hurmuzachi ni l-am pierdut pe „Mosisi“... Alecul cel vigoaros, energic și convingător cu spada-i domestică și cu flacăra devotamentului pentru națiunea și drepturile ei în această țară“.

Același prieten ne mărturisește că Alecu Hurmuzachi, cu prilejul ultimei lor întâlniri la Cernăuți, i-a spus: „Lucră, frate, cât poți, că eu țin viața-mi numai ca cu dinții, și ce pot încă, tot lucru“.

Căci dacă n'ar fi fost atâția cari să-și țină viața cu dinții, ca acest fiu de boier, Bucovina nu ni-ar fi putut aduce înapoi patriotismul național, păstrat și el cu dinții în furtuna vremurilor de robie.

R. Cădea

⁹ St. Meșeș, Din relațiile și corespondența lui Gh. Sion, p. 206. Crisoarea e din 5/17 Iunie 1888.

⁴ G. Bogdan-Duică, „Bucovina“, pg. 92.

⁵ N. Bănescu, Corespondența familiei Hurmuzachi, pg. 41.

⁶ St. Meșeș, Din relațiile și corespondența lui Gh. Sion, p. 64—65.

⁷ Foaia Societății. a. IV, (1868) Nr. 3, pg. 74 și urm.

⁸ Anul I, p. 70.

La liturghia arhierescă a luat parte mult popor, care și aici a cântat răspunsurile liturgice sub conducerea cantorului, P. S. Sa la urmă a rostit un puternic cuvânt de învățătură, să nu ne pierdem nădejdea în ajutorul Preacuratei, prin care răsare bucuria și piere blăstămul, ceace luminează gândul celor credincioși, este stălpul bisericii cel neclintit, zidul împărăției cel nebiruit, prin care se ridică biruințele.

După predică P. S. Sa a uns pe toți credincioșii cu unt de lemn sfințit și li-a dat anafora, apoi după ce a luat masa în cerc familiar la un enoriaș, s'a reîntors la reședința Sa mulțumind lui Dumnezeu, că a putut cerceta pe acești credincioși dela margini, cari au rămas la vetrele lor întăriți în credința, că aici pe pământ au un Păstor, care le poartă de grije, iar în ceruri au un Părinte, care niciodată nu părăsește pe fiii Săi.

Știre personală I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* a plecat Luni, 29 Septembrie a. c. la București, fiind chemat pentru importante chestiuni românești; Miercuri, 1 Octombrie a. c. I. P. S. Sa s'a reîntors la reședință.

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, 5 Octombrie 1941, va predica părintele *Zosim Oancea*.

Nr. 14.353

Circulară

Cătră toate oficiile protopopești, parohiale și reuniuni de femei, pentru a pregăti efecte de eamnă pe seama soldaților

Vitejii noștri ostași s'au luptat de trei luni de zile alungând hoardele bolșevice de pe pământul Patriei. Războiul sfânt se continuă cu mare elan, înfruntând primejdiile de pe pământ, de sub pământ, de pe apă și din aer, storcând admirația tuturor. De acum înainte bravii noștri ostași vor trebui să lupte și în contra ploilor de toamnă, a crivățului, care pătrunde până în măduva oaselor, și a gerului iernii.

Onor Guvern s'a îngrijit ca stocurile de pături și cojoace, din depozite și fabrici, să fie destinate pentru trebuințele armatei.

Dar atâta nu e de ajuns. Populația dela vatră e chemată să se îngrijească și ea de pregătirea de efecte pentru soldați.

Reprezentanții sfintei noastre Biserici au cutreerat regiunile desrobite și s'au convins câtă jertfă, cât eroism și câtă suferință aduc soldații noștri pe altarul sfânt al Patriei, iar pentru a ajuta pe soldați în contra ploilor, a crivățului și a gerului, facem apel călduros la slujitorii sfintelor altare și la harnicele femei să pornească prin echipe de muncă la pregătirea de mânuși, fuloare, ciorapi, mânecute și căciuli pe seama soldaților din front.

În deosebi ne adresăm la vrednicele preotese și le punem la inimă să organizeze pe femeile din parohii echipe de lucru pentru confecționarea — cu toată urgența — a acestor obiecte de lână, necesare soldaților noștri.

Obiectele confecționate în termen de două săptămâni vor fi totalizate pe protopopiate, iar tablourile respective vor fi înaintate, la Arhiepiscopie, care se va îngriji de trimiterea obiectelor.

Așteptăm ca reuniunile de femei din parohiile noastre să dovedească și de astă dată că își înțeleg datoria lor creștinească și patriotică.

Pregătirea de mânuși de lână, de flanelă, fulare, ciorapi și căciuli să se continue și după expirarea celor două săptămâni, strângerea lor la protopopiate cu tablouri se va face din 10—10 zile următoare.

Cucericii preoți vor îngriji ca această acțiune să aibă rezultatul, pe care îl cer nevoile armatei luptătoare și îl pretind și neprecupețita noastră datorință patriotică.

Sibiu, 3 Octombrie 1941.

Consiliul Arhiepiscopesc

Misiunea ardeleană în Basarabia

S'a scris mult în presa noastră despre acțiunea frumoasă a ierarhilor ardeleni, cari călăuziți de I. P. S. Sa *Dr. Nicolae Bălan*, Mitropolitul Ardealului, s'au dus în Basarabia și Transnistria ducând cuvânt de mângăiere, de întărire frățească și de zidire duhovnicească fraților „moldoveni” eliberați de curând din stăpânirea tiranică a regimului bolșevic și ateu.

Frumusețea morală a acestei inițiative și valoarea înfăptuirii misionare venită la timpul cel mai oportun, o va stabili la locul și timpul convenit istoria.

În cele de mai jos nu voi face decât pe cronicarul fidel, înregistrând etapele succesive ale acestei călătorii misionare, la care am avut deosebita cinste, să iau parte, culegând în urma ei cea mai profundă mângăiere a sufletului.

Și pentrucă despre pregătirile făcute în vederea misiunii s'a scris în acest ziar, vom începe deodată cu lucrarea misionară, trecând și peste praznicul dela Chișinău din 7 Sept.

Planul de lucrare a fost acesta:

I. P. S. Sa Mitropolitul cu patru echipe a propovăduit în județele Lăpușna și Orhei.

P. S. Sa Andrei cu 3 echipe în județele Tighina și Cahul-nord.

P. S. Sa Vasile cu 3 echipe în județele Hotin și jumătate Bălți.

P. S. Sa Nicolae cu 3 echipe în jud. Soroca și în cealaltă jumătate Bălți.

P. S. Sa Veniamin cu 3 echipe în jud. Ismail, Cetatea-Albă și Cahul-sud.

Fiecare din PP. SS. Ierarhi, au luat drumul capitalei de județ unde aveau să lucreze. Acolo în înțelegere cu dnii prefecti, cari ne-au dat tot ajutorul, au alcătuit itinerarii pe echipe fixându-se lămurit localitățile unde fiecare preot avea să se deplaseze pentru misiune. Planul era întocmit ca cei peste 50 de preoți, în zece zile vizitând fiecare zilnic câte 2 comune, misiunea întregă să fi cercetat 1000 de comune și orașe din Basarabia.

Anticipez aici, că din cauza vremii ploioase, nu s'au putut cerceta 1000 de localități, dar misiunea a atins totuși peste 600 de localități din toate județele Basarabiei. La vremea sa când preoții vor înainta rapoartele individuale se va putea indica cu precizie numărul și numele localităților cercetate.

La Grătești

Duminecă, 7 Sept. ora 16, în vremea Vecerniei, după ce s'a slujit Sf. Liturghie la Chișinău, echipa I. P. S. Sa se afla în comuna fruntașă *Grătești*, la 10 km nord de Chișinău. Satul întreg așteptă în grădina bisericii. Primarul a ieșit înainte cu pâine și sare, iar C. părinte Vărzaru în ușa bisericii a întâmpinat pe înaltul ierarh cu sf. cruce. S'a săvârșit slujba Vecerniei la care a alergat popor mult. A vorbit apoi I. P. S. Sa pe înțelesul tuturor atât ca limbă, cât și ca învățătură. Era o desfătare să privești fețele b'ânde ale ascultătorilor, mulțumiți că nu le scapă nici o vorbă din vestirea arhierescă. Ascultau cu toții bătrânii, tinerii, bărbații, femeile. Da erau multe femei cu prunci la sân, și-au ascultat vreme de un ceas cuvântarea, purtându-și în aceeași vreme dulcea lor povară de mame.

8 Septembrie, Mănăstirea Curchi

Zi de hram la ctitoria lui Curchiu răzeșul. Această mănăstire, fusese una din cele mai prospere din toată Basarabia. A suferit mult în urma stăpânirii bolșevice de un an. Asupra bisericii principale au tras cu tunul dărâmand o turle și incendiind cupola cea mare. Călugării în majoritatea lor fuseseră împărășiași, abia acum încep a se întoarce. Mănăstirea avea uzină electrică, moară, apeduct, atelier de tâmplărie. Toate acestea trebuie refăcute acum.

La ziua hramului al doilea — hramul I este la Sf. Dimitrie — au venit

credincioși în număr mare din toate părțile. Purțând urmele vădite ale războiului, slujba, nu s'a putut face în biserică cea mare, s'a slujit în biserică de „iară”. Afară însă se aflau mai mulți credincioși decât înăuntru. I. P. S. Sa a ieșit la predică afară în curtea mănăstirii. În jurul amvonului arhieresc era o mare de capete. Cam peste 2000 de pelerini. Graiul Ardealului, pe care basarabienii îl înțeleg atât de bine, a început să curgă năvalnic prin rostul I. P. S. Sa Mitropolitului Nicolae. S'a stabilit o așa legătură între vorbitor și ascultători, încât ți se părea că se cunosc de întotdeauna și l-ar asculta la nesfârșit. La încheierea cuvântării arhieresci, am auzit pe mulți întrebând, dacă nu mai vorbește odată? Dorul lor de a avea pe vladica din Ardeal li s'a împlinit prin împărțirea de cărți, icoane și cruciulițe. Au luat cu asalt pe I. P. S. Sa. Cât erau de fericiți când primeau din chiar mâna arhierelui câte un obiect.

Marți 9 Septembrie, la Răzeni

Răzenii sunt o așezare de frunte cu 1103 familii și cu 3608 locuitori la 30 km sud de Chișinău. E comuna unde a văzut lumina zilei I. Inuleț și Pelivan.

Echipa arhierescă a I. P. S. Sa a fost întâmpinată la 5 km de sat de o ceată de călăreți iuți cari ne-au escortat până la primărie. Aici notarul și primarul au oferit înaltului oaspe pâine și sare. Răsbînd cu greu prin noroiul drumului ne-am urcat spre biserică. Era ca o coșniță bogată; cu toate că era zi de lucru, credincioșii au venit cu toți la sf. liturghie. Îi cerceta doar un vladic din Ardeal și ei voiau să-l vadă, să-l audă.

Sfânta slujbă a început lin, în reculegere. Corul de țărani din Răzeni răspundea îngerește. Corurile țărănești din Basarabia ne-au vrăjit prin toate satele pe unde am umblat, cum ne-au încântat frumusețea bisericilor și curățenia și podoaba sfintelor altare.

După sfânta liturghie, I. P. S. Sa, dată fiind adâncă reculegere a credincioșilor și numărul lor neobișnuit de mare, le-a dat învățătură îmbelșugată tâlmăcindu-le cu multă măiestrie „Taial nostru”. Vreme de un ceas, unul nu s'a mișcat dela locul său. Cu fericită încântare sorbeau fiecare cuvânt arhieresc.

Adânc mișcat parohul locului preot Budeanu — a răspuns cu aceste cuvinte duioase I. P. S. Sa: „Atunci când după vestirea arhanghelului, Fecioara Maria s'a dus la Elisabeta, rudenia sa, aceasta i-a zis plină de bucurie: De unde mie aceasta ca să vie Maica Domnului meu la mine? Cutremurați duhovnicește și plini de bucurie și mulțămire, ne întrebăm și noi: De unde este aceasta ca să veniți I. P. S. Voastră la noi? Ce bine am făcut, cu ce vrednicie ne-am încununat, ca să merităm cercetarea aleasă cu care ne cercetați?”

În cimitirul din Răzeni, se aflau 8 morminte proaspete, cuprinzând 8 fruntași din comună, ucși de bolșevici în retragerea lor. La aceste morminte I. P. S. Sa a fost rugat să facă parastas de pomenire. Deporțați sau ucși în felul acesta se află vreo 100 mii de frați basarabeni, tot atâția eroi jertfiți pe altarul neamului.

În plânsul lin al familiilor îndoliate vladica din Ardeal a cetit ruga de deslegare pentru sufletul celor răpuși de mână dușmană. — Un car de colaci, colivă și zeci de prosoape au fost aduse ierarhului de darnicul popor.

Ziua din Răzeni a fost una din cele cu har deosebit pentru misiunea noastră. A cerut mult efort, multă trudă, dar și răsplata duhovnicească a fost mare. Satul de răzeși ne-a lăsat cea mai bună impresie. Până vom avea astfel de așezări la Nistru, granițele noastre au pe ce să se sprijinească.

[În numerile viitoare vom duce mai departe cronică noastră misionară]

Pr. Căpt. G. Secaș

Programul

serviciilor religioase la Sfânta biserică Catedrală din Sibiu pe luna Octombrie 1941

1. În fiecare zi dimineața la ora 6^{1/2} Utrenie și în continuare la ora 7^{1/2} Sf. Liturghie. Seara la ora 6 Vecernie.
2. Luni, Miercuri și Vineri, după Sfânta Liturghie se săvârșește Sf. Maslu la ora 8^{1/2} pentru cei din război. Seara după Vecernie „Acatistul Maicii Domnului”.
3. În Dumineci și Sărbători dimineața la ora 8^{1/2} Utrenie, iar la ora 9^{1/2} Sfânta Liturghie. La Liturghie cântă „Corul catedralei”, sub conducerea profesorului Gheorghe Șoima.
4. Duminecă în 5 Octombrie servește: Prot. Mihail Meagu, Patriciu Curea și preotul Zosim Oancea; diaconii: Anat. Scurtu și Sim. Macarie. Predică: preotul profesor Zosim Oancea. După masă la ora 4 la „Oastea Domnului” predică: protopop Mihail Neagu.
5. Duminecă în 12 Octombrie servește: Prot. Patriciu Curea, Mihail Neagu și preotul-profesor Simion Radu; diaconii: Dr. Grigorie T. Marcu și Simion Macarie. Predică: prot. Patriciu Curea. La „Oastea Domnului”, după masă la ora 4, predică: preotul Nicolae Vonica.
6. Marți în 14 Octombrie (Cuvioasa Paraschiva) servește: Protopop Mihail Neagu, preotul Nicodim Belea și dir. Dumitru Călugăr; diaconii: Ioan Circov și Anatolie Scurtu. Predică: prot. Mihail Neagu. La „Oastea Domnului” seara la ora 7 predică: preotul Ioan Muntean.
7. Duminecă în 19 Octombrie servește: Prot. Mihail Neagu, preotul-profesor Ion Beju și Nicolae Gavra; diaconii: Dr. Grigorie T. Marcu și Simion Macarie. Predică: preotul-profesor Ion Beju. La „Oastea Domnului” după masă la ora 4 predică: preotul Nicodim Belea.
8. Duminecă în 26 Octombrie (Sfântul Mucenic Dimitrie) servește: Protopop Mihail Neagu, preotul-profesor Simion Radu și protopop profesor Gheorghe Maior; diaconii: Ioan Circov și Anatolie Scurtu. Predică: preotul-profesor Simion Radu. După masă la „Oastea Domnului” la ora 4 predică: Prot. Mihail Neagu.

Cultivarea ogoarelor

Onoratul guvern al Țării, în dorința de-a asigura armatei și populației pâinea cea de toate zilele și pentru anul viitor, a adresat un apel proprietarilor de pământ și tuturor agricultorilor să samene cât mai mult grâu în ogoarele țării pentru a satisface toate cerințele consumului intern.

Indemnăm On. Cler dela țară să pună la inimă plugarilor să samene mult grâu în toamna aceasta.

Totodată îndemnăm On. preoțime sa sărue pe lângă bărbații rămași acasă, să sară într'ajutorul familiilor celor mobilizați și chemați sub arme ca pământurile lor să fie sămăuate cu grâu, iar sbrânsul recoltei de toamnă să înceapă neîntârziat, ca rodurile ogoarelor să fie puse la adăpost până ce este vreme bună.

Sibiu, 29 Septembrie 1941.

Consiliul Arhiepiscopesc

Adunarea generală a „Astrei”

Duminecă, 28 Septembrie, a avut loc la Sibiu, ora 11 a. m., în sala prefecturii o Adunare generală a „Astrei” cu caracter administrativ pentru descărcarea comitetului central de gestiunea anului trecut. În prealabil s'a slujit în catedrala din Sibiu o liturghie arhierescă de cătră I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, cu care ocazie a rostit luminoasă cuvântare din fruntea foii.

Date fiind timpurile excepționale, nu s'a ținut Adunare generală festivă, cu discursurile și cu manifestările obișnuite. Au participat membrii comitetului central, numeroși președinți de despărțăminte și alte personalități, în frunte cu I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae.

După deschiderea Adunării de cătră dl președinte Iuliu Moldovan, I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae într'o scurtă alocuție a mulțumit „Astrei” pentru cărțile populare ce l le-a pus la dispoziție cu ocazia misiunii în Basarabia, pentru a le împărți poporului.

După citirea Raportului și re alegerea Comitetului central pe încă un an, Adunarea a luat sfârșit.